Arıtma Tesisi Yokluğu ve Özel Hayat

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm	22.07.2026	Ret

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2021/15459	Anayasa 20, 2872 s. Çevre K. 11 ve geç. 4, İYUK 13

ÖZET

Arıtma tesisi olmayan bölgede kirli suyun aktığı dereye 69 m uzak, yüksek kotta ve rüzgârın tersindeki tarla için bilirkişi zarar saptamamıştır. Manevi tazminatın istinafta reddi özenli gerekçeye dayandığından özel hayata saygı hakkı ihlal edilmemiştir (oyçokluğu).

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/aritma-tesisi-yoklugu-ozel-hayat-aym-2021-15459/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

(Başvuru Numarası: 2021/15459)

Karar Tarihi: 22/7/2026

Sonuç: Esas (İhlal Olmadığı)

[Heyet, raportör, başvurucu ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, başvurucuya ait taşınmazın yer aldığı bölgede kanalizasyon ve arıtma sistemi bulunmaması nedeniyle özel hayata saygı hakkının ve yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu; Mardin'in Midyat ilçesinde bulunan [köy ve ada/parsel bilgisi çıkarılmıştır] tarla vasfındaki taşınmazın malikidir. Maddi ve manevi tazminat ödenmesi talebiyle Mardin Büyükşehir Belediye Başkanlığı ile Midyat Belediye Başkanlığına başvuruda bulunan başvurucunun bu taleplerini adı geçen idareler reddetmiştir. Söz konusu taleplerde başvurucu; bahse konu taşınmazının bulunduğu bölgede kanalizasyon ve arıtma sistemi bulunmaması nedeniyle çevreye bırakılan atık ve kirli suyun etkisiyle taşınmazının zarar gördüğünü, taşınmazı ve çevresinde oluşan kötü koku, görüntü kirliliği, yabani bitki, böcek ve haşerelerden kaynaklı olarak yaşam kalitesinin düştüğünü, insan sağlığının bozulduğunu, hayvanların telef olduğunu, arazinin verimsizleşerek kullanılamaz hâle geldiğini ileri sürmüştür. Bu şikâyetlerden hareketle başvurucu; idarelerin bakım, gözetim, denetim, önleyici tedbir veya muhafazaya yönelik herhangi bir girişimde bulunmadığını belirtmiştir.

3. Başvurucu, taleplerinin reddine yönelik işlemlerin iptali ile birlikte ağır hizmet kusuru nedeniyle uğranılan zararlara karşılık maddi ve manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi talebiyle Mardin 1. İdare Mahkemesinde (İdare Mahkemesi) dava açmıştır. İdarelere sunulan talep dilekçelerindeki hususlar, dava dilekçesinde başvurucu tarafından tekrarlanmıştır.

4. İdare Mahkemesi, uyuşmazlık konusu ile ilgili olarak keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmasına karar vermiştir. Bu kapsamda yapılan incelemeler sonucunda düzenlenen 7/5/2018 tarihli raporda;

i. Keşif mahallinde yapılan incelemeler sonucunda dava konusu taşınmazın davaya konu kirli suyun taşındığı dere yatağına yaklaşık 69 metrelik mesafede olması ve taşınmazın eğiminden dolayı 50 metrelik bir kot farkı oluşması nedenleriyle su baskınları, göllenme veya etkili emilim gibi sebeplerle taşınmazın toprak yapısı üzerinde herhangi bir zarar oluşturmadığı belirtilmiştir. Bunun yanında taşınmazın derenin etkili emilim bölgesinden uzak olması, taşınmazın dere yatağı ve çevresinde olmaması nedenleriyle oluşan haşere ve benzeri zararlıların taşınmazın üzerinde devam eden tarımsal faaliyete doğrudan bir zarar oluşturmayacağı ifade edilmiştir.

ii. Bununla birlikte raporda kirli su kaynaklı oluşan kötü kokunun derenin gerek taşınmaz ile olan mesafesi, gerek taşınmazın bulunduğu konum itibarıyla hâkim rüzgâr yönünün tersine düşmesi sebepleri ile dava konusu taşınmaz üzerinde tarımsal faaliyet gerçekleştirmek için lazım olan çalışan iş gücünün kötü koku nedeniyle iş gücü kaybına neden olmayacağı vurgulanmıştır. Bunun yanında kötü kokunun hava ile taşınımının çevre şartlarına göre değiştiği belirtilmekle birlikte koku kaynağından uzaklaştıkça etki değerinin düştüğü tespitine yer verilmiştir. Ayrıca dava konusu taşınmaz üzerinde davaya konu kirli su sebebiyle herhangi bir toprak ıslah çalışmasına gerek duyulmadığı ve taşınmazın piyasa alım satım durumlarında piyasa arz talebinde herhangi bir değer kaybı olmayacağı tespit edilmiştir.

iii. Sonuç olarak taşınmaza ait uydu görüntüsü de değerlendirilmek suretiyle dava konusu taşınmazın davaya konu kirli suyun aktığı dere yatağına konumu itibarıyla taşınmaz üzerinde herhangi bir maddi zarar oluşmayacağı kanaatine varılmıştır.

5. Yapılan yargılama sonucunda İdare Mahkemesi 31/12/2018 tarihli kararında başvurucunun idarelere yapmış olduğu başvuruların reddine ilişkin işlemlerin iptali talebi yönünden davanın incelenmeksizin reddine, maddi tazminat talebinin reddine, manevi tazminat talebi yönünden ise

davanın kısmen kabulü ile 3.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

i. Başvurucunun idarelere yapmış olduğu başvuruların reddine ilişkin işlemlerin idari eylemden doğan tazminat davalarının ön koşulu olan ve 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 13. maddesi kapsamında yapılan bir idari başvuru sonucunda tesis edilmiş idari işlemler olduğu ve bunların idari davaya konu edilebilecek kesin ve yürütülmesi gerekli bir işlem niteliğinde olmadığı belirtilmiştir.

ii. Maddi tazminat talebi yönünden 7/5/2018 tarihli bilirkişi raporunda yer alan tespitlere yer verilmiş, anılan raporda ulaşılan sonuca göre dava konusu taşınmazın davaya konu kirli suyun aktığı dere yatağına göre konumu gereğince taşınmaz üzerinde herhangi bir maddi zarar oluşmadığı değerlendirmesi hükme esas alınmıştır. Böylelikle idarenin kusurlu sorumluluğunun şartlarından olan maddi zarar koşulunun gerçekleşmediği kanaatiyle başvurucunun maddi tazminat talebinin reddine karar verilmiştir. Ayrıca kararda taraflara tebliğ edilen bilirkişi raporuna başvurucunun itiraz ettiği ifade edilerek itiraz nedenlerinin söz konusu raporu kusurlandıracak nitelikte görülmediği ve dava dosyasına sunulan 7/5/2018 tarihli bilirkişi raporunun hükme esas alınabilecek nitelikte olduğu kanaatine varıldığı vurgulanmıştır.

iii. Manevi tazminat talebi yönünden ise her ne kadar 7/5/2018 tarihli bilirkişi raporunda başvurucunun herhangi bir maddi zararının bulunmadığı tespitine yer verilmiş ise de taşınmaz üzerinde tarımsal faaliyet sürdürülebilmesi için ihtiyaç duyulan insan gücünün çalışmasını engelleyici kötü koku oluşumu ve bunun tarımsal faaliyetin yoğun olduğu yaz aylarında artması, kirli suyun yabancı ot ve zararlılara yaşam alanı oluşturarak yol açtığı hastalıklarla mücadele çabası, kirli su sebebiyle tarımsal faaliyet yapılacak taşınmaza ulaşımda güçlükler yaşanması nedeniyle başvurucu için takdiren 3.000 TL manevi tazminatın yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmiştir.

6. Bu karara karşı davalı idareler tarafından istinaf kanun yolu başvurularında bulunulmuştur. İstinaf dilekçelerinde husumet itirazı ileri sürülmekle birlikte Mardin'in tamamını kapsayan yeni ve modern arıtma tesisinin iş ve işlemleri ve faaliyetlerinin devam etmekte olduğu belirtilmiştir. Ayrıca büyük ilçelerin arıtma tesisi projelerinin uzun zaman aldığı ve bu sürelerin uzamasında idarelerin kusurunun bulunmadığı vurgulanmıştır.

7. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi Üçüncü İdari Dava Dairesi (Daire) 3/2/2021 tarihli kararıyla davalı idarelerin istinaf başvurularının kabulüne, manevi tazminat talebi yönünden İdare Mahkemesi kararının kaldırılmasına ve bu yönden davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde ise manevi zararın, kişinin fizik yapısının ve iç huzurunun bozulmasını, yaşama gücünün ve sevincinin azalmasını, kişilik haklarının zedelenmesini, şeref ve haysiyetinin rencide edilmesini, duyulan acı ve ıstırabı, kişinin günlük yaşamını zorlaştıran her türlü üzüntü ve sıkıntıyı ifade ettiğini belirtmiştir. Bununla birlikte genel kabule göre manevi tazminata hükmedilebilmesi için idarenin hukuka aykırı bir işlem veya eylemi sonucunda nispeten ağır bir elem ve üzüntünün duyulmuş olmasının gerektiğini ifade etmiştir. Netice itibarıyla kirli su nedeniyle oluştuğu öne

sürülen manevi zararların o kişiye özgü, özel ve olağanüstü bir yönünün olmaması nedeniyle idarece tazmini gerektirecek bir nitelikte bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır.

8. Başvurucu, nihai kararı 10/3/2021 tarihinde tebellüğ ettikten sonra 9/4/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

9. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Özel Hayata Saygı Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

10. Başvurucu; arıtma tesisi yapılmaması nedeniyle maddi ve manevi olarak mağdur olduğunu, İdare Mahkemesi tarafından takdir edilen manevi tazminat kararının istinaf aşamasında kaldırılması nedeniyle açıkça emredici kanun hükümlerine aykırı karar verildiğini belirtmiştir. Böylelikle idarenin yürütmekle yükümlü olduğu kamu hizmetini gereği gibi sunmaması nedeniyle üzüntü ve sıkıntı duyduğunu vurgulayan başvurucu; maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının, mülkiyet hakkının ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

11. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; mevcut başvuru ile ilgili olarak Anayasa'nın, mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihadının ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

12. Başvuru, ihlal iddialarının mahiyeti gereği özel hayata saygı hakkı kapsamında incelenmesi uygun görülmüştür (benzer yöndeki bir karar için bkz. [GK], B. No: 2014/4686, 1/2/2018, §§ 40-46). Anılan başvuru açısından değerlendirilmesi gereken ilk husus, başvuruya konu çevresel etkinin Anayasa'nın 20. maddesi kapsamındaki güvenceleri harekete geçirecek asgari ağırlıkta olup olmadığıdır. Bu kapsamda ilgili tesis, işletme veya sair faaliyet sonucu ortaya çıkan çevresel etkiler ile başvurucunun özel ve aile hayatı veya konutunu kullanım hakkı arasında yeterince sıkı bir bağın varlığı yeterlidir ([GK], B. No: 2013/2552, 25/2/2016, § 69; [2. B.], B. No: 2013/6714, 21/4/2016, § 84; [2. B.], B. No: 2013/6587, 24/3/2016, § 68). Başvurucunun uyuşmazlığa konu taşınmazında çiftçilik yaptığı ve arıtma tesisi yapılmamış olması nedeniyle oluşan kötü koku ve haşerelerden şikâyetçi olduğu görülmektedir. Dolayısıyla uyuşmazlığa konu çevresel etkiyle başvurucunun özel hayata saygı hakkı arasında sıkı bir bağın bulunduğu ve güvenceleri harekete geçirecek asgari ağırlıkta olduğu gözönüne alınarak başvurunun Anayasa'nın 20. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

13. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. Özel hayatın korunması kapsamında kişiliğin serbestçe geliştirilmesiyle uyumlu birçok hukuksal çıkar bu hakkın kapsamına dâhildir. Bu bağlamda kişinin fiziksel ve ruhsal bütünlüğüne ilişkin hukuksal çıkarı da özel hayata saygı hakkı kapsamında güvence altına alınmaktadır. Fiziksel ve ruhsal bütünlük hakkı kapsamında güvence altına alınan hukuksal çıkarlardan biri de sağlıklı bir

çevrede yaşama hakkıdır (AYM, E.2013/89, K.2014/116, 3/7/2014).
15. Özel hayat kapsamında devletin özel hayata etkili bir biçimde saygının sağlanması bağlamında pozitif yükümlülükleri kapsamında özel hayata saygıyı sağlamaya yönelik tedbirleri alması gerekir ([1. B.], B. No: 2013/2187, 19/12/2013, § 26). Çevresel rahatsızlıklarla ilgili ihlal iddiaları kapsamında da ağırlıklı olarak devletin pozitif yükümlülükleri bağlamında özel hayat, aile yaşamı ve konuta saygı hakkı, sadece kamusal müdahalelere karşı korunmamakta özel kişilerden kaynaklanan müdahaleler kapsamında da gündeme gelmektedir (B. No: 2013/2552, §§ 47, 48).

16. Karmaşık çevresel sorunların ele alınıp çözümlenmesi aşamasında karar süreci, çevreye ve kişi haklarına zarar verebilecek faaliyetlerin etkilerini önceden değerlendirecek ve önleyecek şekilde tesis edilmelidir. Bu bağlamda söz konusu sürece ilişkin bilgilere erişim ve karar alma sürecine aktif katılımın yanı sıra karardan etkilenebilecek bireylerin karar alma sürecinde görüş ve menfaatlerinin yeterince dikkate alınmadığını dile getirebilmek için konuyla ilgili her türlü tasarrufa karşı yargısal başvuru hakkına sahip olmaları ve iddialarının yargısal makamlarca özenli bir şekilde değerlendirilmesi son derece önemlidir (B. No: 2013/6714, § 94; [2. B.], B. No: 2013/2513, 21/4/2016, § 71; B. No: 2013/6587, § 75; [1. B.], B. No: 2015/11709, 12/12/2018, § 62). Bu anlamda anılan anayasal güvenceleri gözeten bir yargılama süreci yürütülmesi ve neticede ulaşılan sonucun konuyla ilgili ve yeterli gerekçelerle açıklanması gerekir ([1. B.], B. No: 2018/17821, 10/5/2022, § 36).

17. Somut olayda başvurucunun dava konusu kanalizasyon atığı şeklindeki kirli suyun oluşmasının atık su arıtma tesisinin işletmeye alınmamasından kaynaklandığı yönündeki iddialarını yargısal makamlar önüne taşıma imkânı bulduğu, çelişmeli bir yargılama prosedüründe iddia ve delillerini sunma, inceletme ve ilgili kamusal makamların iddia ve savunmalarına yanıt verme imkânını elde ettiği, iddiaların reddine dair maddi ve hukuki değerlendirmelerin iki dereceli bir yargılama prosedürü neticesinde ortaya konduğu anlaşılmaktadır.

18. Bununla birlikte yargılama safahatında düzenlenen bilirkişi raporunda ise; keşif yapılmak suretiyle yapılan değerlendirmede taşınmazın konumunun davaya konu kirli suyun taşındığı dere yatağına yaklaşık 69 metrelik mesafede olduğunun ve taşınmazın eğiminden dolayı 50 metrelik bir kot farkı oluştuğunun tespit edildiği, bu nedenle su baskınları, göllenme veya etkili emilim gibi sebeplerle taşınmazın toprak yapısı üzerinde herhangi bir zarar oluşmadığının belirlendiği görülmektedir. Bu tespitin yanı sıra taşınmazın derenin etkili emilim bölgesinden uzak olduğunun, dere yatağı ve çevresinde oluşan haşere ve benzeri zararlıların taşınmazın bu bölgede bulunmaması nedeniyle taşınmazın üzerinde devam eden tarımsal faaliyete doğrudan bir zarar oluşturmayacağının da raporda ifade edildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca raporda kirli su kaynaklı oluşan kötü kokunun derenin gerek taşınmaz ile olan mesafesi, gerek taşınmazın bulunduğu konum itibarıyla hâkim rüzgâr yönünün tersine düşmesi sebepleri ile dava konusu taşınmaz üzerinde tarımsal faaliyet gerçekleştirmek için lazım olan çalışan iş gücünün kötü koku nedeniyle iş gücü kaybına neden olmayacağının da vurgulandığına işaret etmek gerekmektedir.

19. Böylelikle anılan raporda sonuç olarak dava konusu taşınmaz üzerinde davaya konu kirli su sebebiyle herhangi bir toprak ıslah çalışmasına gerek duyulmadığı, taşınmazın piyasa alım satım durumlarında piyasa arz talebinde herhangi bir değer kaybı olmayacağı ve taşınmazın konumu

itibarıyla herhangi bir zararın doğmadığı kanaatine varılmıştır. Raporda yer alan tespitlerden hareketle konuyla ilgili olarak İdare Mahkemesince idarenin kusurlu sorumluluğunun şartlarından olan maddi zarar koşulunun somut olayda gerçekleşmediği sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre yargılama aşamasında düzenlenen bilirkişi raporu hükme esas alınarak başvurucunun maddi tazminat talebinin reddine karar verilmiştir. Başvurucu, anılan karara karşı istinaf yoluna başvurmamıştır.

20. Diğer taraftan İdare Mahkemesi kararında bilirkişi raporunda başvurucunun herhangi bir maddi zararının bulunmadığı tespit edilse de taşınmaz üzerinde tarımsal faaliyet sürdürülebilmesi için ihtiyaç duyulan insan gücünün çalışmasını engelleyici kötü koku oluşumu ve bunun tarımsal faaliyetin yoğun olduğu yaz aylarında artması, kirli suyun yabancı ot ve zararlılara yaşam alanı oluşturarak yol açtığı hastalıklarla mücadele çabası, kirli su sebebiyle tarımsal faaliyet yapılacak taşınmaza ulaşımda güçlükler yaşanması gerekçesiyle başvurucu için 3.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir. Daire ise somut olayda başvurucunun manevi tazminat ödenmesi suretiyle giderilmesi gereken özel bir manevi zararının oluşmadığı kanaatiyle idarelerin istinaf başvurularının kabulüne, manevi tazminat talebi yönünden İdare Mahkemesi kararının kaldırılmasına ve bu yönden davanın reddine karar vermiştir. Bu kapsamda bilirkişi raporunda dava konusu taşınmazın dere yatağına olan konumunun tespit edildiğine, anılan raporda bu konum itibarıyla taşınmazın hâkim rüzgâr yönünün tersine düşmesi sebebiyle dava konusu taşınmazın üzerinde tarımsal faaliyet gerçekleştirmek için lazım olan çalışan iş gücünün kötü koku nedeniyle iş gücü kaybına neden olmayacağının belirlendiğine, taşınmazın dere yatağı ve çevresinde olmaması nedenleriyle oluşan haşere ve benzeri zararlıların taşınmazın üzerinde devam eden tarımsal faaliyete doğrudan bir zarar oluşturmayacağının belirlendiğine tekrar vurgu yapmak gerekmektedir.

21. Yapılan incelemelerde başvurucunun 2021/15458 numaralı bireysel başvuru dosyası kapsamında farklı bir taşınmazı bakımından aynı konudaki şikâyetleri bağlamında özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar verildiği tespit edilmiştir ([1. B.], B. No: 2021/15458, 14/5/2025). Ancak anılan dosyada dava konusu yapılan taşınmazın yeri ve konumu itibarıyla kanalizasyon atığı şeklindeki kirli suyun üzerinden geçerek taşınmaz üzerinde göllenme ve su birikintisi oluşturduğu, taşınmazın belli bir kısmında ve etkili çevresinde tarımsal faaliyet yapılmasını engellediği tespitine yer verildiği görülmektedir. Dolayısıyla ihlal kararı verilen dosyada düzenlenen bilirkişi raporunda dava konusu yapılan taşınmazın konumu itibarıyla atık sudan doğrudan etkilendiği belirlemesinin yapıldığı; oluşan tarımsal gelir kaybının, taşınmazın piyasa arz talebindeki değer kaybının, ıslah çalışmaları için harcanacak değerin maddi zarar olarak hesaplandığı anlaşılmaktadır. Bunun yanında anılan dosyada ihlale yol açan durumlardan biri somut olayın özellikleri kapsamında bilirkişi raporunda yer alan belirlemeler ile başvurucunun uğradığı zararın idarenin hizmet kusuru sonucu ortaya çıktığı konusunda yargısal makamların kabul ve tespitleri karşısında başvurucunun manevi tazminat talebinin reddedilmesine yöneliktir. Bu bağlamda Daire kararında yer alan gerekçelerin makul derecede dikkatli ve özenli inceleme şartını yerine getirmediği sonucuna ulaşılmıştır. Açıkça görüldüğü üzere bu başvuru kapsamındaki somut olayın koşulları, başvuru konusu taşınmazın konumuna göre raporda yer alan tespitler ve

ulaşılan kanaat başvurucu bakımından ihlal kararı verilen 2021/15458 numaralı bireysel başvuru dosyasından farklılık arz etmektedir.

22. Yukarıda yer verilen tüm tespitler ışığında somut olayda yapılan yargılamada başvurucunun iddialarının yapılan keşif ve alınan bilirkişi raporu kapsamında ayrıntılı olarak değerlendirildiği ve başvurucunun iddialarının yerinde görülmeme nedenlerinin kapsamlı bir gerekçe ile karşılandığı anlaşılmaktadır. Özellikle keşif yapılmak suretiyle hazırlanan bilirkişi raporunda dava konusu taşınmazın dere yatağına göre fiziki konumu ve mesafesi nedeniyle somut olayın koşulları özelinde zarar oluşmadığının, ayrıca taşınmazın konumunun hâkim rüzgâr yönünün tersine düşmesi sebebiyle kötü kokudan etkilenmeyeceğinin açıkça ortaya konduğu görülmektedir. Bunun yanında anılan nedenlerle taşınmazda iş gücü kaybının da oluşmayacağının tespit edildiği vurgulanmalıdır. Daire kararında bilirkişi raporunda ulaşılan sonuç hükme esas alındığından kamusal makamların olaya gereken özenle yaklaşmadıkları ve olayda söz konusu olan kamusal ve bireysel menfaatleri gerektiği şekilde değerlendirmedikleri, başvurucunun özel hayata saygı hakkı bağlamında kamusal makamların pozitif yükümlülüklerini yerine getirmedikleri sonucuna varılması mümkün görünmemektedir. Netice itibarıyla somut olayın özellikleri kapsamında bilirkişi raporunda yer alan bahse konu belirlemeler ile başvurucunun herhangi bir somut zarara uğramadığı sonucunun ortaya çıktığı konusunda yargısal makamların kabul ve tespitleri dikkate alındığında başvurucunun manevi tazminat talebinin reddedilmesine yönelik Daire kararında yer alan gerekçelerin makul derecede dikkatli ve özenli olmadığı söylenemez.

23. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

Bir üye bu görüşe katılmamıştır.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

24. Başvurucu, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

25. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan [GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023 kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda, anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

26. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE bir üyenin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA,

Ç. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/7/2026 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY (özet aktarım)

Karşıoy yazan üye, çoğunluğun özel hayata saygı hakkının ihlal edilmediği yönündeki görüşüne katılmamıştır. Karşıoyda, Anayasa Mahkemesi Genel Kurulunun B. No: 2014/4686 (1/2/2018) kararında benzer bir konuyu inceleyerek ihlal sonucuna ulaştığı; 2872 sayılı Çevre Kanunu'na 5491 sayılı Kanun ile eklenen geçici 4. madde ile atıksu arıtma tesisi kurmamış belediyelere iş termin planı sunma ve nüfusa göre belirlenen sürelerde (nüfusu 100.000'den fazla olanlarda 3 yıl, 2.000 ilâ 10.000 arasında olanlarda 10 yıl) tesisi işletmeye alma yükümlülüğü getirildiği; Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nin 43. maddesi uyarınca atıksu altyapı tesisleri yönetimlerinin toplanan atıksuları bertaraf etmekle yükümlü olduğu hatırlatılmıştır. Karşıoya göre devletin Anayasa'nın 20. maddesi çerçevesinde sağlıklı bir çevrede yaşamayı sağlayan koruyucu mevzuat oluşturma, denetleme ve fiilî tedbir alma yükümlülüğü bulunmakta; geleceğe dönük tedbirlerin uygulanacak olması mağdur sıfatını ortadan kaldırmamaktadır. Somut olayda davacının dava dilekçesinde ileri sürdüğü atıksu tesisinin uzun süredir kurulmaması ve bakımının yapılmaması konularında derece mahkemelerince bir değerlendirme yapılmadığı; başvurucunun atıksulardan kaynaklı hayvan hastalıkları nedeniyle kaymakamlıkça karantina tedbiri uygulandığını ve hayvanların bedelinin ödendiğini ifade ettiği, bu hususların ayrıntılı incelenmesi gerektiği belirtilerek ihlal sonucuna ulaşılması gerektiği ifade edilmiştir.